

gjæld for, at de gjorde nogle Uelser overfor det almindelige Bedste. Det forekommer mig at være et stort Misforhold. Nu, da det hele Forhold er udjevnet, finder jeg ogsaa, at det er fuldstændigt overensstemmende med vor Tids Udvikling, at Næsten af disse Tilstande afløses paa en saadan Maade, at de Smaa blive frigjorte i Statslivet, hvor der ikke mere er nogen Nødvendighed for at beholde de Aaand, hvorunder de hidtil have været. Det er altsaa ikke for de Enkeltes Bedkommende, at man paafalder denne Ordning — ingenlunde, men man føler, at her er en Nødvendighedsagjering, der skal fuldbyrdes. Efter at man har stillet de Andre frit i Samfundet, skal denne lille Part ogsaa stilles frit i Samfundet. Naar den Paastand ofte og nu atter af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds er bleven fremfat, at denne Lov ikke kommer dem til Gode, der ere endnu mindre, saa maa vi vel huske paa, hvad jeg før omtalte, at det var af Interesse for dem, der kunde yde Noget i Samfundet, at man lod Fæstetvungen hvile paa visse Eiendomme. Man tænkte jo den Gang slet ikke paa de stakkels Smaa, der Intet kunde yde, og derfor lagdes der intet Fæstebaand paa dem; men nu naturligvis, da man er saa omsindig for at gjøre Noget, hvor der ikke er juridisk Ret, saaledes at man har en Smule Aaand i Dank med dem, skal den Beskyldning rettes mod os, at vi ikke sørge for de Smaa i Samfundet; fordi den tidligere Regjeringstid har forsømt at passe de Smaa i Samfundet, saa skulle vi, der have taget denne Arv, høre denne Tale af dem, som ikke med en Finger hjælpe til at give dem dette. Nei, havde vi nogenformeligst Rettighed, hvorved vi kunde fikke dem og deres Børn med den Besiddelse, hvorpaa de have siddet i mangfoldige Aar, saa skulde vi nok gjøre det, men den forrige Regjering har efterladt os retløse med Hensyn til de stakkels Smaa. Den Jord, som den ærede Minister omtalte, paa 2 Lønder Hartkorn, er lagt under Bedkommendes Raadighed, og han kalder det nu sin rene Eiendom. Det kunde glæde mig, hvis det statistiske Bureau — jeg vender tilbage dertil — vilde gjøre en Smule Tilbageblik, saa at vi f. Ex. kunde faae oplyst, hvor mange Bøndergaardte der er nedlagt i Danmark, siden Fæstevæsenet blev ordnet i Slutningen af forrige Aarhundrede. Det kunde være interessant at se, hvorledes et Danmarksført vilde se ud, hvorpaa dette var betegnet; det er værd at faae det at vide, for at det kunde stilles op og være tydeligt for Folket. Ude omkring paa Landet er der Traditioner fra det ene Sted til det andet, som sige: her var en Gang en Bondeby, nu er det blevet til en Herregaard, og saa spørge vi ligesom — det er maasse berettiget overfor det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds, som taler om de Smaa i Samfundet —: hvilket Bidrag yde disse, som have saaledes — jeg tilstaar, at jeg maa bruge det

Udtryk — skummet Fløden af den usikre Tilstand, som Enevælden efterlod? hvilket Bidrag yde de til den Bevægelse, der nu finder Sted? Jeg tillader mig ogsaa at tro, at hvis det statistiske Bureau vilde undersøge, hvor mange Byrder paa Fattigvæsenets Konto der kommer frem gennem de store Jordbrug, hvorledes de lægge Byrder omkring paa Sognene ved den Arbeidskraft, de skulle have for at holdes i Gang, og den Maade, hvorpaa Forholdet er paa de store Herregaarde, og i hvilket Forhold det staar til Fattigbyrden her i Landet, turde det maasse være, at statistisk Bureau, hvis det vil handle, som det bør handle, kunde give ganske interessante Oplysninger med Hensyn til den Tilstand, som vi nu sidde i.

J. A. Hansen. Jeg skal gjøre mig Umage for ikke at blive ivrig paany, da den ærede Minister føler sig saa smertelig besvret derved; skalde mine Bestrebelse ikke lykkes mig, beder jeg om Undskyldning; jeg skal søge at være saa kold som Is, hvis det kun er muligt. Den ærede Minister mente, at jeg ikke kunde paavise, at det er i nogen stor Udstrækning, at der fra Fæstegaarde, som selges, borttages Skovloddet, Engstykker og andet Saadant. Jeg har jo ikke de Rilder at gaa til, som den ærede Minister har, hvorved jeg skulde kunne oplyse det; men jeg tør appellere til samtlige de Herrer, der sidde i dette Thing, og som kjende lidt til disse Forhold, og jeg er vis paa, at de Allerfleste af dem ville kjende Exempler paa noget Saadant, Exempler paa, at man vel paa sine Steder er villig til at sælge saadanne Eiendomme, men kun paa Vilkaar, at man forbeholder sig selv et eller andet værdifuldt Stykke af Lødden, førend man sælger. Den ærede Minister vil, som jeg tror, hos de allerfleste af Thingets Medlemmer, der kjende disse Forhold, finde bestræft, hvad jeg her siger. Den ærede Minister oplyste, at efter hans Lov fra ifjor vil ingen Fæstegaard nu kunne udstykes under 4 Lønder Hartkorn, men de 3 Lønder og 7 Skæpper Hartkorn kan han saa paa den anden Side, naar det deles i et Par Lodder, give fuldstændig til Ciernes Anvendelse, saaledes at de kunne leie ud aarvis og igjennem en saadan Løs Besiddelse faae langt større Fordel ud af disse Lodder, end de vilde kunne faae, saalange det hørte under eet Jordbrug. Det er altsaa ligesom til Fordel for Jorddrotterne, at denne Bestemmelse er truffen, hvorefter 2 Lønder Hartkorn kunne betragtes som Leie og som Noget, hvorover Jorddrotterne have saa meget friere Raadighed. Den ærede Minister talte om sin Ret til at give Bevilling til, at Gaarde henstode fæstedelede i 3 Aar, og i dette Tilfælde havde han kun bevilget 2 Aar. Jeg vil sige, at den ærede Minister holder sig til, hvad han har juridisk lovlig Bemyndigelse til; men hvad jeg derimod har bebrejdet vore Indenrigsministre er, at de bruge denne Fri-